

Osoko Bilkura

Iruñean, Nafarroako Parlamentuan.

2022ko irailaren 30ean.

Batzar-agiria

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Coyos, Jean-Baptiste, buruordea,
Arejita, Adolfo, idazkaria,
González de Viñaspre, Roberto, diruzaina,
Urkia, Miriam, Iker sailburua,
Aleman, Sagrario, Jagon sailburua,
Azkarate, Miren,
Iñigo, Andres,
Kaltzakorta, Jabier,
Kintana, Xabier,
Meabe, Miren Agur,
Mujika, Alfontso,
Oñederra, Miren Lourdes,
Peillen, Txomin,
Rekalde, Paskual,
Sagarna, Andoni,
Salaberrri, Patxi,
Uribarren, Patxi, eta
Zabaleta, Patxi.

Osa, Erramun, idazkariordea,
zegozkion gaitan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Aurelia Arkotxa; Jose Irazu “Bernardo Atxaga”; Beñat Oihartzabal; Xarles Videgain eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Aurelia Arkotxak ahala Miriam Urkiari; Jose Irazu “Bernardo

Atxaga”k ahala Andres Urrutiari; Beñat Oihartzabalek ahala Miren Azkarateri; Patxi Salaberrrik ahala Andres Urrutiari (11:30etatik aurrera); Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiari.

Batzarra Iruñean egin da, Nafarroako Parlamentuan, 2022ko irailaren 30ean, ostiralean.

A. Urrutia euskaltzainburuak hurreratu diren euskaltzainak agurtu eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, iraileko Osoko Bilkurari hasiera eman zaio.

E. Osa idazkariordeak, eguneko xehetasunak azaldu ditu.

1. Osoko Bilkurako (2022-07-22) bilera-agiria onestea, hala erabakiko balitz.

E. Osak aditzera eman duenez, idatziz ez da oharrrik jaso. A. Urrutiak ahoz oharrrik egin nahi den galdetuta, ez da oharrrik egin. Ondorioz, 2022ko uztailaren 22ko bilera-agiria onetsi da.

2. Ageriko Bilkuretako (2022-02-25, 2022-03-25, 2022-04-29, 2022-05-21 eta 2022-06-22) bilera-agiriak onestea, hala erabakiko balitz.

E. Osak aditzera eman duenez, idatziz ez da oharrik jaso. A. Urrutiak ahoz oharrik egin nahi den galdetuta, ez da oharrik egin. Ondorioz, Ageriko Bilkuretako (2022-02-25, 2022-03-25, 2022-04-29, 2022-05-21 eta 2022-06-22) bilera-agiriak onetsi dira.

3. Patxi Zabaleta euskaltzain emeritu izatearen ondoriozko domina-hutsartea: hautagaiak bozkatzea.

Uztailaren 22ko Osoko Bilkuran, bi hautagai aurkeztu eta aldarrikatu ziren. Bata, Castillo Suárez, eta bestea, Paula Kasares, bi-biak euskaltzain urgazleak.

P. Salaburuk, 2022ko irailaren 26an, Idazkaritzara igorritako idatzi batean, Paula Kasaresen hautagaitzaren alde emandako sinadura indarrrik gabe utzi nahi zuela jakitera eman zuen. E. Osa idazkariordeak aditzera eman du, hutsarte baterako hautagai bat aldarrikatu ostean, Arautegian eta Barne-erregelatan halakorik egiteko heldulekurik ez dagoela.

P. Zabaleta eta X. Videgain euskaltzain emerituek idatzi bat aurkeztu dute. Testua idazkariordeak irakurri du. Hauxe dio: “Azpian sinatzen dugun Patxi Zabaleta eta Xarles Bidegain euskaltzainok, honen bitartez jakinarazten diogu Euskaltzaindiari, Paula Kasares andreak bere hautagaitzari uko egiten diola eta erabaki hori Euskaltzaindiari guk helaraz diezaiogun eskatu digula”.

Horrela, hutsartea hornitzeko hautagai bakarra geratu da, Castillo Suárez, hain zuzen. Segidan, bozketa egin da, Arautegiak zehazten duenaren arabera.

Emaitza ondokoa izan da: Castillo Suárez izendatzearen alde 22 boto eta boto zuri bat. Ondorioz, Arautegiaren 35. artikulua dioena kontuan hartuz, Castillo Suárezek euskaltzain osoen bozen nagusitasuna erdietsi duenez gero, euskaltzain oso aukeratu da. Euskaltzain oso izendatu berriari zorionak ematea erabaki da Osoko Bilkuran.

4. EBE batzordea. Euskara Batuaren Ortotipografia egitasmoa (EBO). Laburdurak. Jasotako iruzkinak aztertu eta erabakiak hartu.

Laburdurei buruz, J.-B. Coyosek, M. Urkiak eta M. L. Oñederrak aurkeztu dituzten oharrak eta horiei batzordeak emaniko erantzunak aurkeztu ditu A. Mujika Euskara Batuaren Ortotipografia egitasmoaren arduradunak. Oharrak banan-banan azaldu eta ebatzi dira.

Idazte-hutsak edo laburdura-zerrendaren ordenazio-hutsak direnak zuzenean onartu dira. Gainerakoetan, laburdura-zerrendan:

Zuzenketa eta aldaketa hauek onartu dira:

- *animatua* (*anim.*) kentzea eta *biziduna* (*bizid.*) eta *bizigabea* (*bizig.*) sartzea.
- *antzina* (*antz.*) kentzea.
- *arkeologia* (*ark.*) kentzea eta *arkeologia* (*arkeol.*) uztea.
- *faktura* (*fra.*) uztea. Horretarako, bozketa egin da: 12 boto *fra.* uztearen alde eta 8 boto *fakt.* laburduraren alde.
- *zure faktura* (*z. fra.*) kentzea.
- *asteartea* hitzaren laburdura *ar.* izatea (eta ez *as.*) hobetsi da.

Egokitzapen hauek onartu dira:

- *erakundea* (*erak.*) eta *erakuslea* (*erak.*).
- *filosofia* (*fil.*) eta *filum* (*fil.*).
- *frai* (*fr.*) eta *frantsesa* (*fr.*).
- *generoa* (*gen.*) eta *genitiboa* (*gen.*).
- *ordena* (*ord.*) eta *ordinala* (*ord.*).
- *partikularra* (*part.*) eta *partizipioa* (*part.*).
- *poligonoa* (*pol.*) eta *politika* (*pol.*).
- *toponimoa* (*top.*) eta *toponimia* (*top.*).
- *zuzenbidea* (*zuz.*) eta *zuzendaria* (*zuz.*).

Eta oin-oharra jarriko da adierazteko testu berean ezin dela laburdura homograforik erabili.

Txostenaren 6.1 puntuan, hau erantsiko da:

“Frantsesezko izenetan, ponte-izenak euskarara egokitzen ez direnean, marratxoa erabiltzen da bi izenen inzialen artean. Adibidez:

J.-L. Davant (Jean-Luis Davant)

J.-B. Coyos (Jean-Baptiste Coyos)

M.-A. (Marie-Anne)

L.-Ph. (Louis-Philippe)”.

Txostenaren 7. puntuan, oin-ohar bat sartuko da frantsesezko izenen salbuespena adierazteko eta 6.1 puntura bideratzeko.

confer hitzaren laburdura biak utziko dira, *cf.* eta *cfr.*

goi-nafarrera hitzaren laburdura bakarra utziko da oraingoz: *naf.*

mugagabea hitzaren laburdura bakarra utziko da: *mugag.*

paseabide hitza zerrendatik kendu eta *pasealeku* bakarrik utziko da.

postdata hitzaren laburdura, *P.D.*, letra arruntez idaztea (p.d.) salbuespen gisa hartuko da, *a.m.* *p.m.* bezala.

Txostenaren 2. puntuan, honako testu honen ordeztu: “Laburdurak ez du inoiz aberasten lexikoa; hau da, laburdura ez da inoiz ahozko hizkuntzara igarotzen: igaroko balitz, sigla bihurtuko litzateke (latinetikiko *R.I.P.* laburdura [*requiescat in pace*], adibidez, *rip* irakurri ohi da; horregatik, sigla gisa idatzita ere ikusten da orain, *RIP*, punturik gabe)” beste testu hau jarriko da: “Laburdurak ez du aberasten lexikoa; hau da, laburdura ez da ahozko hizkuntzara igarotzen, salbuespenak salbuespen (adibidez, latinezko **a.m.** [*ante meridiem*] eta **p.m.** [*post meridiem*] laburdurak *a-eme* eta *pe-eme* irakurri ohi dira. Eta bada laburduraren bat edo beste sigla bihurtu dena; adibidez, **S.A.** [*sozietate anonimoa*] *ese-a* irakurri ohi denez, sigla bilakatu da: **SA**)”.

Txostenaren 3. puntuan, honako testu honen ordeztu: “Punturik ez badu, ez da laburdura. Salbuespen bakarra *vs da*, *versus* hitzaren laburdura. Adibidez: publikoa *vs* pribatua” beste testu hau jarriko da: “Punturik ez badu, ez da laburdura.

Salbuespen bakarra vs da, versus hitzaren laburdura, punturik gabe ere idazten baita. Adibidez: publikoa vs pribatua”.

Txostenaren 6.1 puntuan, honako testu honen orde: “Halakoetan, izena ezaguna denean, izen osoa irakurri behar da, eta ez laburdura” beste testu hau jarriko da: “Halakoetan, izena ezaguna denean, izen osoa irakurri ohi da, eta ez laburdura”.

Txostenaren 12.2 puntuan, honako testu honen orde: “Esaldiaren amaieran etab. edo etc. laburdura jartzen bada, ez da etenpunturik jartzen, esanahi bera baitute” beste testu hau jarriko da: “Esaldiaren amaieran etab. edo etc. laburdura jartzen bada, ez da etenpunturik jartzen”.

Zuzenketa eta aldaketa horiek eginda, EBO egitasmoaren lehen bi txostenak onartuta geratu dira, eta, horrenbestez, arau-maila dute: *Laburtzapenak*. *Sarrera* (EBO-01) eta *Laburdurak eta laburdura-zerrenda* (EBO-02).

Zuzendaritzak aztertuko du nola plazaratuko den: arau gisa, gainerako arauak argitaratu diren bezala, edo bestela. Era berean, azertu behar da ea atalez atal argitaratuko den onartu ahala edo unitate handiagoetan argitaratuko den (adibidez, *Laburtzapenak: laburdurak eta siglak* multzoa edo *Laburtzapenak (laburdurak eta siglak) eta sinboloak* multzoa). Horrekin batera, azertu behar da zer formatutan argitaratuko den: argitalpen elektronikoko hutsa izango den edo paperean ere argitaratuko den. Eta ea bilduma izango den eta, horrenbestez, liburuxkak argitaratuko diren (adibidez, EBO1 [*Laburtzapenak (laburdurak eta siglak) eta sinboloak*], EBO2 [*Letra-estiloak*], EBO3 [*Letra larriak eta xeheak*]...) edo amaitzean EBO osorik liburu bakarrean argitaratuko den.

**5. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak. Batzorde Ahaldundua-
ren oharrak (XXXVI). Jasotako iruzkinak azertu eta erabakiak hartu.**

M. Urkia Batzorde Ahaldunduko idazkariak nabarmendu duenez, uztailleko Osoko Bilkuran aurkeztutako zerrendari inork ez dio idatzizko oharririk egin, hortaz, multzo osoa onartuta geratu da.

**6. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak. Batzorde Ahaldundua-
ren oharrak (XXXVII). Aurkeztu.**

Zerrenda berria aurkeztu du M. Urkia Batzorde Ahaldunduko idazkariak, M.

Azkaratek eta A. Iñigok egindako oharrak eta egitasmoko kideek emandako erantzun arrazoituak biltzen dituena.

Horiek horrela, oharrak egiteko epea zabaldu da, urriaren 18ra artekoa.

7. Esku artekoak.

7.1. Euskaltzaindiaren eta Nafarroako Gobernuaren arteko hitzarmena izenpe-tu da irailaren 13an. Ana Ollo Herritarrekiko Harremanetako kontseilariak eta A. Urrutia euskaltzainburuak berritu dute bi erakundeen arteko 2022ko lankidetza-hitzarmena.

Nafarroako Gobernuak, Euskarabidearen bitartez, Euskaltzaindiak garatuko dituen proiektu eta lan hauek lagunduko ditu diruz: Joakin Lizarragaren lexikoa ikertzeko proiektuaren emaitzak argitaratzea; XXVI. Jagon Jardunaldietan azaldutako lanak argitaratzea (*Euskara Nafarroako hezkuntzan. Egoera eta aukera berria*); Onomastika batzordera edo Euskaltzaindiaren Nafarroako ordezkariak iristen diren txostenak egitea eta eskaerak izapidetzea; Etxauribar osatzen duten udalei oikonimiari buruzko aholkularitza linguistikoa ematea; eta Euskaltzaindiaren 2022ko ikerketa-programetan parte hartzea (*Euskaltzaindiaren Hiztegia, Orotariko Euskal Hiztegia, Euskal Corpus Onomastikoa, eta Euskara Batuaren Ortotipografia*). Foru Gobernuak 190.000 euro jarri ditu horretarako.

7.2. Irailaren 16an eginiko bilkuran, Euskararen Nafar Kontseiluak, Nafarroako Gobernua premiatu du Euskarari buruzko Foru Legea aldatzera, euskara Nafarroako Foru Komunitate osoan ofiziala izan dadin. Azalpenak S. Aleman Jagon sailburuak eta Euskaltzaindiaren Nafarroako ordezkariak eman ditu. Adierazi duenez, Kontseiluko 19 kide azaldu ziren adierazpenaren alde eta hiru abstenitu egin ziren. Orain, ahalik eta oihartzun zein eraginik zabalena izateko, askotariko pertsona eta erakundeen sinadurak biltzen ari dira.

7.3. Gaur banatu diren liburuak:

- *Euskera* 2021, ikerketa zenbakia.
- *Allande Socarros (1957-2021): Euskal idazlan eta lekukotasun*. Euskaltzainak bilduma 38.

7.4. Euskara eta Galizieraren I. Lexikografia mintegiaren berri. A. Arejita idazkariak hitza hartu du. Azaldu duenez, Galizieraren Errege Akademiak, Galizieraren Institutuak eta Santiago de Compostelako Unibertsitateak (USC) antolatute mintegia. Horrela, irailaren 12an eta 13an, Santiago de Compostelako Unibertsitateko Filologia Fakultatean, J. Kaltzakorta, M. Urkia eta A. Arejita euskaltzain osoek eta Amaia Jauregizar Akademiaren teknikariak parte hartu dute jardunaldiotan. Kaltzakortak *Esaera atmosferikoen egituraz* hitz egin du; M. Urkiak *Euskaltzaindiaren Hiztegiaren* etorkizuneko erronkak aletu ditu; A. Arejita ahozko-tasunaren garrantziaz mintzatu da eta A. Jauregizarrek *Euskararen Herri Hizkeren Atlasaren* eta *Euskaltzaindiaren Hiztegiaren* arteko loturak jorratu ditu.

Era berean, A. Arejitak Manolo González Galizieraren Errege Akademiako kidearen eta euskaltzain urgazlearen lana azpimarratu eta eskertu du.

7.5. Hurrengo bilkurak.

- Donostian, Luis Villasante Euskararen Ikergunean, urriaren 4tik 7ra. Hizkuntzalaritza Funtzionalaren Nazioarteko 43. Biltzarra. Honen berri J.-B. Coyos buruordeak eman du. Behin betiko egitaraua banatu da Osoko Bilkuran .
- Gasteizen, urriaren 28an, Etxezarra eraikinean, Osoko Bilkura egingo da, 10:00etatik aurrera.

8. Azken ordukoak.

Ez da egon.

Batzarra amaitu aurretik, gaurko Osoko Bilkuran euskaltzain oso izendatu den Castillo Suárez batzar aretora sartu da. Euskaltzainek zutik hartu dute euskaltzain oso berria. Castillock euskaltzain guztiei eskerrak eman dizkie. Ondoren, Unai Hualde Nafarroako Parlamentuko presidentea, Parlamentuko Mahaiko zenbait kide eta zenbait parlamentari Osoko Bilkura egiten ari den aretora sartu dira.

Unai Hualdek eskerrak eman dizkio Euskaltzaindiari Osoko Bilkura Nafarroako Parlamentuan egitearren. Era berean, Nafarroako Parlamentuak daukan euskararekiko engaiamendua azpimarratu eta Euskaltzaindiak eta Nafarroako Parlamentuak, Hego Euskal Herriko gainerako ganbera legegileekin batera, ondu duten **Hitzak Lege** erakusketa hartu du hizpide. Erakusketa hau azaroaren 14tik aurrera egongo da ikusgai Nafarroako Parlamentuan. Halaber, C. Suárez euskaltzain oso

berria zoriendu du Parlamentuko buruak. U. Hualderen ondoren, hitza hartu du A. Urrutia euskaltzainburuak. Euskaltzainburuak Parlamentuko buruari eskerrak eman dizkio orain arte emandako laguntzagaratik, bai eta lankidetzarako erakutsitako borondateagaratik ere.

Bi erakundeotako buruen hitzak entzun ondoren, talde-argazkia atera da Nafarroako Parlamentuan.

Eta bestelako aztergairik ez dela, Osoko Bilkura bukatutzat eman da, 14:00 direnean.

Andres Urrutia,
Euskaltzainburua

Adolfo Arejita,
Idazkaria